

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Milana Podhrázkého a soudců Jitky Zavřelové a Lukáše Hloucha v právní věci žalobkyně: **KLADRUBSKÁ a.s.**, se sídlem Vojenice 80, Kladruby, zastoupena JUDr. Sylvii Sobolovou, Ph.D, advokátkou se sídlem Jungmannova 745/24, Praha 1, proti žalovanému: **Státní zemědělský intervenční fond**, se sídlem Ve Smečkách 801/33, Praha 1, zastoupen JUDr. Jaromírem Císařem, advokátem se sídlem Hvězdova 1716/2b, Praha 4, v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 27. 1. 2023, čj. SZIF/2023/0107622, o vyloučení soudce z projednávání a rozhodnutí věci vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 3 A 3/2023,

t a k t o :

Soudkyně Městského soudu v Praze Mgr. Iveta Postulková **není vyloučena** z projednávání a rozhodnutí věci vedené u tohoto soudu pod sp. zn. 3 A 3/2023.

O d ů v o d n ě n í :

I.

[1] Žalobkyně napadla žalobou shora označené rozhodnutí žalovaného. Věc byla zapsána do soudního oddělení 3 A Městského soudu v Praze pod sp. zn. 3 A 3/2023 referující soudkyni Mgr. Ivetě Postulkové. Žalovaný byl zpočátku nezastoupen, ale následně JUDr. Jaromír Císař, advokát advokátní kanceláře CÍSAŘ, ČEŠKA, SMUTNÝ s.r.o., soudu oznámil, že převzal jeho zastoupení. V reakci na to uvedená soudkyně oznámila na základě § 8 odst. 3 s. ř. s. místopředsedovi městského soudu důvody pro své vyloučení ve smyslu § 8 odst. 1 s. ř. s. Tyto důvody spočívají v tom, že soudkyně působila v kanceláři CÍSAŘ, ČEŠKA, SMUTNÝ jakožto advokátní koncipientka a následně i jako advokátka. Ke všem třem advokátům jmenovaným v názvu advokátní kanceláře, a tedy i k JUDr. Jaromírovi Císařovi, ji pojí i nadále velmi přátelský vztah a přátelské vazby. Má proto za to, že jsou dány objektivně důvody pro její vyloučení z dané věci.

[2] Místopředseda městského soudu v reakci na oznámení soudkyně uvedl, že nejsou důvody pro vyloučení dány, a proto věc dle § 8 odst. 3 s. ř. s. předložil k rozhodnutí Nejvyššímu správnímu soudu. Shrnl, že odejmutí věci příslušnému soudci je výjimečným postupem, který je možný jen z opravdu závažných důvodů. Nelze vycházet ze subjektivního přesvědčení účastníků či soudce o jeho podjatosti či nestrannosti, ale

z posouzení, zda jsou dány objektivní okolnosti, které jsou způsobilé vyvolat oprávněné pochybnosti o nezájatosti soudce v konkrétním případě. Soudce je právním profesionálem, který musí být schopen méně intenzivní vlivy na svou rozhodovací činnost odfiltrovat. V této věci soudkyně nemá žádný vztah k žádnému z účastníků ani k věci samotné. Důvody pro její vyloučení mají spočívat v jejím dřívějším působení v advokátní kanceláři, jejíž advokát zastupuje žalovaného. Toto působení však skončilo již před rokem 2001, kdy byla soudkyně jmenována do funkce. Takový vztah tedy není sám o sobě důvodem pro vyloučení. Co se týče tvrzeného přátelského vztahu, tak z takto obecného tvrzení rovněž nelze dovodit pochybnosti o podjatosti soudkyně. Nejvyšší správní soud v minulosti nepovažoval za důvod pro vyloučení například tykání, nepravidelné setkávání, společnou účast na vánočním večírku, telefonický kontakt výhradně za účelem odborné konzultace apod. Z tvrzení soudkyně tedy neplyne, že by zde byl důvod pochybovat o její podjatosti.

[3] Žalobkyně v návaznosti na informaci o probíhajícím řízení o vyloučení soudkyně soudu sdělila, že dle ní jsou důvody pro pochybnosti o podjatosti soudkyně dány. Soudkyně totiž uvedla, že ji k zástupci žalovaného pojí velmi přátelský vztah. Lze se domnívat, že toto tvrzení učinila se znalostí rozhodovací praxe Nejvyššího správního soudu, a pokud tedy tento vztah posoudila za natolik intenzivní, že zakládá důvody pro vyloučení, znamená to, že je bez dalšího dán důvod pochybovat o její podjatosti. Je nutné rozlišovat mezi námitkou podjatosti vznesenou účastníkem a oznámením, které učinil sám soudce. Soudce si je totiž dobře vědom jak intenzity řešeného vztahu, tak souvisejících požadavků vyplývajících z rozhodovací praxe soudů. Co se týče rozhodovací praxe NSS, tak z ní sice plyne, že kolegiální známost nezakládá důvod pro vyloučení; to však neplatí, pokud by taková známost přerostla v *hlubší přátelský vztah*. Hlubší přátelský vztah odpovídá velmi přátelskému vztahu – který má dle svých slov soudkyně se zástupcem žalovaného. Nakonec pokud soudkyně volí taková slova i po více než 22 letech od svého působení v dané advokátní kanceláři, je zřejmé, že se o běžnou kolegiální známost nejedná.

II.

[4] Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že důvod podjatosti dán není.

[5] Podle § 8 odst. 1 s. ř. s. *jsou soudci vyloučeni z projednávání a rozhodnutí věci, jestliže se zřetelem na jejich poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům je dán důvod pochybovat o jejich nepodjatosti.*

[6] Podle § 8 odst. 3 s. ř. s. *soudce, který zjistí důvod své podjatosti, oznámí takovou skutečnost předsedovi soudu a v řízení zatím může provést jen takové úkony, které nesnesou odkladu. Předseda soudu na jeho místo určí podle rozvrhu práce jiného soudce nebo jiný senát. Má-li předseda soudu za to, že není dán důvod podjatosti soudce, nebo týká-li se věc předsedy soudu, rozhodne o vyloučení Nejvyšší správní soud usnesením, a jde-li o soudce, Nejvyššího správního soudu, jiný jeho senát.*

[7] Nestrannost soudce je především subjektivní psychickou kategorií, která vyjadřuje vnitřní psychický vztah soudce či soudkyně k projednávané věci. Při posuzování podjatosti je však třeba nestrannost soudce vnímat i z hlediska objektivního, tedy zkoumat, zda skutečně existují objektivní okolnosti, které vyvolávají oprávněné pochybnosti o

pokračování

nezaujatosti soudce v konkrétním případě. Je nutno mít též na paměti, že postup, kterým je věc odnímána jinak zákonnému soudci, je postupem výjimečným, k němuž mohou vést jen výjimečné okolnosti.

[8] Nejprve považuje soud za vhodné reagovat na argumentaci žalobkyně, podle níž pokud soudce oznámí vlastní podjatost, činí tak s vědomím intenzity daného vztahu. Z náhledu žalobkyně by tedy bylo fakticky možno dovozovat, že oznámení důvodů podjatosti ze strany soudce bez dalšího zakládá pochybnosti o jeho podjatosti. S takovou argumentací se však Nejvyšší správní soud nemůže ztotožnit. Četná judikatura totiž již dovodila opak. Odkázat lze na nález Ústavního soudu z 3. 7. 2001, sp. zn. II.ÚS 105/01 či na usnesení NSS z 13. 7. 2017, čj. Nao 246/2017-46, jakož i na řadu rozhodnutí, na něž přílehlavě odkázal místopředseda městského soudu. Samotná skutečnost, že soudce oznámí důvody své možné podjatosti, tedy není důvodem pro vyloučení soudce. Je naopak nutné posoudit objektivní okolnosti a vyhodnotit, zda by s ohledem na tyto okolnosti mohl být soudce podjatý (srov. také nález Ústavního soudu z 27. 11. 1996, sp. zn. I. ÚS 167/94).

[9] Co se týče oněch objektivních okolností, soudkyně k nim v nynější věci mnoho neuvedla. Jediné její konkrétní tvrzení spočívá v tom, že historicky byla advokátní koncipientkou a posléze advokátkou v advokátní kanceláři, v níž je zástupce žalovaného společníkem. To však k založení pochybností o podjatosti vedoucích k vyloučení soudkyně v dané věci nestačí. Vyloučení soudkyně předně nesvědčí existující rozhodovací praxe Nejvyššího správního soudu. V usnesení z 13. 2. 2019, čj. Nao 19/2019-17, již Nejvyšší správní soud řešil situaci, v níž soudce působil ve stejné advokátní kanceláři jako účastník daného řízení, a to v období přibližně před pěti lety. Nejvyšší správní soud neshledal, že by tato skutečnost zakládala pochybnosti o možné podjatosti soudce. Tím spíše tedy pochybnosti nezakládá zde řešená situace, kdy se tak mělo stát – jak uvádí místopředseda městského soudu s odkazem na rok jmenování soudkyně do funkce – před více než 22 lety. Ani bližší vztahy tohoto typu Nejvyšší správní soud nepovažoval za důvod pochybovat o podjatosti soudce. V usnesení z 13. 7. 2017, čj. Nao 246/2017-46, NSS řešil situaci, kdy zástupce žalobce byl společníkem advokátní kanceláře, v níž byl advokátem švagr soudce. Ani to pochybnosti o podjatosti soudce nezaložilo. Určitý limit NSS stanovil v usnesení z 27. 5. 2021, čj. Nao 94/2021-36. V něm za důvod podjatosti považoval skutečnost, že manžel soudkyně působil v advokátní kanceláři, v níž byl zástupce žalobkyně společníkem a jednatelem. NSS shledal, že v takové situaci nelze vyloučit vztah ekonomické závislosti mezi oběma advokáty. Tedy zástupce účastníka by potenciálně mohl ekonomicky rozhodovat o manželovi soudkyně, což vzhledem k blízkosti vztahu manželů založilo pochybnosti o její možné podjatosti. I tuto situaci však NSS označil za hraniční případ. V nyní řešené věci žádná taková okolnost (ekonomická závislost) dána není; samotná historická spolupráce pak důvod podjatosti nezakládá. A to tím spíše, když se jedná o spolupráci, k níž docházelo před více než 22 lety.

[10] Nejvyšší správní soud samozřejmě nepřehlédl, že v nynější věci dále soudkyně uvedla, že ji pojí se zástupcem žalovaného „i nadále velmi přátelský vztah a přátelské vazby“. Toto tvrzení však nijak neupřesnila a svůj vztah se zástupcem žalovaného blíže nepopsala. Žalobkyně na tvrzení soudkyně poukazuje a argumentuje, že takový vztah již dosahuje intenzity zakládající důvod pochybovat o podjatosti soudkyně. Podjatost soudce se ale sestává ze subjektivní a objektivní stránky (viz například již odkazované usnesení NSS čj.

Nao 246/2017-46). Tvrzení soudkyně, že ji pojí se zástupcem žalovaného velmi přátelský vztah naplňuje subjektivní stránku podjatosti. Stále je však nutné naplnění i objektivní stránky; k té soudkyně nic (nad rámec historické spolupráce, která pochybnosti o podjatosti nezakládá) neuvedla. Bez existence dalších objektivních okolností – především upřesnění ze strany soudkyně samotné, v čem má onen velmi přátelský vztah spočívat – nelze dospět k závěru, že jsou dány důvody pochybovat o podjatosti.

[11] Nejvyšší správní soud poznamenává, že přístup zvolený soudkyní nepovažuje za zcela šťastný. Pokud se soudce rozhodne oznámit důvody, které by mohly založit pochybnosti o jeho podjatosti, měl by k takovému oznámení přistoupit pečlivě a zodpovědně. Měl by zcela konkrétně uvést, v čem ony pochybnosti spočívají, a přesně popsat svůj vztah k účastníkům, zástupcům či řešené věci. Bez takového konkrétního popisu obvykle bude obtížné dospět k jasnému závěru o (ne)vyloučení soudce, a to tím spíše, pokud se budou tvrzené důvody vyloučení týkat tak subjektivních kategorií, jako je „přátelství“. Rozhodně pak neplatí, že by bylo možné soudce „pro jistotu“ z věci vyloučit. Jak již bylo shora uvedeno, každé vyloučení soudce představuje zásah (výjimku) ze zásady zákonného soudce (čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod). Musí být proto dány opravdu jasné a závažné důvody, aby bylo možné k vyloučení přistoupit (viz konstantní judikatura NSS, např. usnesení z 13. 1. 2005, čj. Nao 54/2004-84, z 28. 4. 2005, čj. Nao 8/2005-31, z 27. 7. 2017, čj. Nao 227/2017-22, z 15. 8. 2018, čj. Nao 172/2018-22, anebo z 28. 11. 2019, čj. Nao 201/2019-39). Jistě lze postupovat i tak, že soudce „z opatrnosti“ oznámí důvody své možné podjatosti, i pokud tyto důvody nejsou zvláště závažné, resp. je tak sám ani nevnímá. I v takové situaci – nebo spíše obzvláště v takové situaci – je však nutné rozhodné okolnosti dostatečně konkrétně popsat a osvětlit důvody oznámení možné podjatosti. Oznámení soudce, že sám pochybuje o své podjatosti, totiž může u účastníků vyvolat nejistotu (ta je ostatně v nynější věci z vyjádření žalobkyně patrná). Tuto nejistotu může rozptýlit jen dostatečně konkrétní a přesný popis objektivních okolností, resp. osvětlení důvodů podání oznámení, které následně může předseda soudu či Nejvyšší správní soud posoudit a vysvětlit, proč tyto okolnosti pochybnost o podjatosti zakládají či nikoliv. V dané věci tedy Nejvyšší správní soud neshledal skutečnosti, které by napovídaly tomu, že vztah mezi soudkyní a zástupcem žalovaného překročil obvyklou známost typickou spíše pro kolegiální vztahy, resp. že by k existenci kolegiální známosti přistoupily další okolnosti, které by posunuly kolegiální vztah do vztahu nadstandardního, či že by intenzita rušivých vlivů daných známostí byla natolik vážná, aby soudkyni neumožnila se od rušivých vlivů oprostit

[12] Nejvyšší správní soud s ohledem na výše uvedené dospěl v posuzované věci k závěru, že nejsou naplněny podmínky pro to, aby byla uvedená soudkyně vyloučena z projednání a rozhodnutí shora uvedené věci.

P o u č e n í: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 15. června 2023

Milan Podhrázký

pokračování

předseda senátu